

ГЛУХА ВІКТОРІЯ ВАЛЕРІЇВНА

ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРОСТОРУ ТА МОЖЛИВІ ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Постановка проблеми. На даний час у світі існує багато екологічних проблем. У багатьох країнах проблема екології та екологічної безпеки стоїть на першому місці. Їй починають приділяти все більше уваги, приймаються нові екстрені заходи, розробляються більш ефективні наукові підходи та теорії, в яких велика увага приділяється пошуку найбільш раціональних шляхів їх вирішення, але на жаль, на папері все виявляється значно простіше, ніж у житті.

Екологічно небезпечний вплив на стан природного середовища спричинений соціальними механізмами, які керуються основними сферами діяльності суспільства і можуть бути регульованими тільки ефективними державноуправлінськими засобами. Все частіше в наукових джерелах піднімаються питання, які пов'язані з розвитком починаючої нової соціально-політичної концепції забезпечення екологічної безпеки людини, суспільства, держави та планети.

Виклад основного матеріалу. Незважаючи на вжиті за останні 20 років зусилля щодо створення міжнародної і національної інфраструктур з охорони навколишнього середовища, реалізації десятків міжнародних і сотень регіональних і національних програм з очищення та відновлення локальних ділянок навколишнього середовища, формування системи природоохоронного законодавства в багатьох країнах, розробці ресурсозберігаючих технологій та загальних витратах на цю діяльність глобальна екологічна ситуація характеризується триваючим розвитком екологічної кризи [2; 4].

У порівнянні з періодом до 1970 року ці зусилля представляються безпрецедентними, але їх очевидна недостатність свідчить про те, що для запобігання екологічної катастрофи необхідні набагато більш радикальні демографічні, соціальні та екологічні заходи.

Серед головних небезпек, які чекають людей всього світу в майбутньому це загроза довкіллю. Основними джерелами загрози довкіллю виступають утилізація відпрацьованих матеріалів, забруднення, виснаження мінеральних ресурсів. Доля навколишнього середовища – це соціальна, а не просто технологічна проблема. Активна атака людства на навколишнє середовище є наслідком розвитку і глобального поширення західних соціальних інститутів і тієї значимості, яким вони надають постійного економічного зростання [1].

Динаміка загальноєвропейського підходу до забезпечення екологічної безпеки континенту пов'язана з процесом роботи Конференції по безпеці та співробітництву в Європі. Можна відзначити, що тільки на віденській зустрічі вдалося подолати стереотипи минулого і досягти якісно нових результатів в охороні навколишнього середовища. Принципове значення має домовленість учасників зустрічі про спільне протистояння екологічним загрозам.

Погіршення екологічної ситуації вимагає від країн Європейського Союзу їх узгодженого підходу до екологічних проблем, що втілюється в проекті спільної стратегії в галузі охорони навколишнього середовища і раціонального використання природних ресурсів. Цим було покладено організаційний початок нового етапу екологічного співробітництва. Незважаючи на те, що на даний час важко розраховувати на реалізацію даного проекту слід зазначити, що цей документ набуває політичний характер [1; 3].

Підхід країн Західної Європи до вирішення екологічних проблем ґрунтується на розробці власної та повної державної екологічної політики. Це сприяє просуванню процесу екологічної координації в рамках всього європейського простору. В результаті зростання інтересу до проблем навколишнього середовища, посилення її зв'язку з політикою та економікою, стала інтенсивною розробка оптимальних взаємозв'язків держави, суспільства та природи.

Формуються нові наукові дисципліни – соціоекологія і політична екологія. Нова хвиля інтересу до навколишнього середовища та екологічної ролі держави принесла і нові підходи до цієї проблематики. Разом з цим практика показала, що без допомоги адміністративних заходів не обійтися. У країнах європейського простору на сьогодні склалися три субрегіональні структури - ЄЕС, Європейська Рада і Північна Рада. В рамках цих організацій велике значення приділяється природоохоронній співпраці [2].

До кінця 80-х років розвинуті європейські країни інтенсивно створювали багатосторонні механізми співробітництва в галузі екології. Проте співпраця цих країн протікала в обстановці серйозних протиріч. Глобальна екологічна криза поставила перед європейськими країнами завдання визначити в організаційних механізмах забезпечення екологічної стабільності у Європі за рамки субрегіональних структур та створити загальноєвропейські механізми "міжсистемного" характеру [1; 3].

Аналіз процесів, які відбуваються в пошуках шляхів вирішення екологічної безпеки в Європі відображає результат ще не сформованих факторів, що багато в чому ускладнює загальноєвропейський розвиток. Екологічна криза вимагає негайних рішучих дій з боку держави, що відповідають глобальному характеру. Сьогодні країнам європейського простору потрібен значний прорив у підходах до вирішення цієї проблеми, які здатні подолати екологічне розподіл Європи. Цей шлях пов'язаний з поглибленням екологічного співробітництва європейських держав.

Висновки. Глобальна екологічна криза свідчить про порушення природного механізму стабілізації навколишнього середовища та безперервно зростаючої господарської діяльності людини, модність якої в енергетичному обчисленні. З кожним днем все більш актуальними проблемами стає зростаючий ризик для життя і здоров'я людей, обумовлений зниженням якості навколишнього середовища, постійна загроза великих техногенних катастроф, деградація природних екосистем і непомірний тягар відходів. Процес може стати незворотним, якщо пустити на самоплив ці негативні тенденції. Системна властивість екологічної небезпеки полягає в тому, що вона виникає і

проявляється в комплексі з іншими небезпечними факторами (соціальні, економічні, технологічні та організаційно-господарські). Принциповим для розуміння екологічної безпеки слід вважати той факт, що ця категорія не стільки економічна, скільки соціальна.

Оцінюючи роль нового етапу в розвитку загальноєвропейського співробітництва в галузі навколишнього природного середовища, не можна не відзначити його загальносвітове значення. Так, вирішення цих проблем не може не представляти інтересу і для країн інших континентів. Цей інтерес - не тільки в тому, що результати спільних робіт над екологічними проблемами в країнах Європи можуть бути застосовані у багатьох країнах світу. Його значення і в тому, що в ході цього співробітництва можуть бути отримані наукові дані та практичний досвід, що є необхідним у вирішенні екологічних проблем глобального та світового масштабів.

Цитована література:

1. Грушкевич Т. В. Європейські стандарти забезпечення екологічних прав : навчально-методичний посібник / Т.В. Грушкевич. – Хмельницький: Центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій, 2013. – 260 с.
2. Кнодель Л. В. Європейська екологічна освіта [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://book.net.index.php>.
3. Копійка В. В. Європейський Союз : історія і засади функціонування : навчальний посібник / В. В. Копійка, Т.І. Шинкаренко; [за ред. Л. В. Губерського]. – К. : Знання, 2012. – 759 с
4. Микієвич М. М. Європейське право навколишнього середовища : навчальний посібник / М. М. Микієвич, Н. І. Андрусевич, Т. О. Будякова. – Львів, 2004. – 256 с.